

تبیین چالش‌های برنامه درسی پنهان دینی دبیرستان و تعمیق تربیت اسلامی

دکتر محمود سعیدی رضوانی*

عمده‌ترین بارهای ارزشی ناخواسته، نامطلوب برنامه‌های درسی پنهان کشف شده، عبارتند از: ایجاد تلقی «رسمی‌بودن» از درس بینش اسلامی (فاقد بار تربیتی بودن) ایجاد انگیزش منفی نسبت به درس بینش اسلامی، ایجاد و یا تقویت تلقی جدایی دین از سیاست است. در مقاله حاضر بر عوامل پدیدآیی بارهای ارزشی ناخواسته و نامطلوب در ایجاد و یا تقویت یکی از موارد بالا یعنی تلقی جدایی دین از سیاست تأکید شده است. دانش‌آموزان معتقد به جدایی دین از سیاست هستند و به تعبیری، بسیاری از آنان باور به ضرورت قاطی نشدن دین و سیاست دارند.

حیرت‌انگیزترین نتیجه پژوهش این واقعیت است که: دقیقاً مطالبی که برای تصویر ارتباط دین و زندگی اجتماعی انشاء شده‌اند حامل پیام پنهان محدود کردن دین به روابط فردی با پروردگار بوده‌اند. باید توجه داشت که تصویر حکومت اسلامی ایده‌آل، تصویری صحیح و منطبق با حقایق اسلامی است. ولی تلقی دانش‌آموزان در مورد عدم انطباق تصویر حکومت اسلامی مطلوب با وضعیت موجود منجر به بار ارزشی نامطلوب «تلقی عدم ارتباط» شده است.

دین برای اصلاح فرد و جامعه تعیین شده است و لذا نمی‌توان از شرایط اجتماعی پیروی کنند. بلکه محتوای دین باید پرسش‌های سازمان را به خوبی دریابند و در جهت پاسخ به آنها تنظیم شود. در نتیجه می‌توان گفت: پاسخ ندادن به سؤالات و شبهات دانش‌آموزان در مورد مشکلات اجتماعی باعث به وجود آوردن تلقی دوگانگی حکومت اسلامی مطلوب، و وضع موجود و در پی آن باعث ایجاد یا تلقی جدایی دین از سیاست شده است.

یقیناً عوامل متعددی مانند: جو عمومی خانواده، رسانه‌ها و نظایر آن در پیدا شدن این باورهای ارزشی نامطلوب دخالت داشته‌اند. همچنین توجه به این نکته است که عدم دقت در چیدمان عناصر برنامه درسی (و از جمله محتوای کتاب درسی) می‌تواند بی‌آمدهایی کاملاً غیر قابل پیش‌بینی به وجود آورد، راهکارهای ارائه شده شامل این موارد است:

- در بیان ویژگی‌ها و خصوصیات رهبر اسلامی به موارد ضروری و واجب برای رهبران غیر معصوم اکتفا شود.

- برخی از ویژگی‌ها و خصوصیات که طبعاً مخصوص معصومان (ع) است مشخص شود و تصریح شود که این ویژگی‌های ائمه اطهار (ع) نمی‌تواند در یک رهبر غیر معصوم اسلامی وجود داشته باشد.

- سخنران رهبران اسلامی مانند امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری در مورد نارسایی‌های جامعه و مسئولان آن در تجمل‌گرایی و... مطرح شود و تصریح گردد که بر اساس نظر رهبران نظام، جمهوری اسلامی فعلی در مراحل ابتدایی تأسیس حکومت عدل اسلامی قرار دارد و در واقع می‌خواهد زمینه‌ساز ظهور امام زمان (عج) باشد و...

واژه‌های کلید: کتابهای درسی / درس دینی / بینش اسلامی / دیدگاه

دانش‌آموزان / دوره متوسطه